

کانیالیسم:

کانیالیسم معمولاً در اثر عملکرد ضعیف مدیریتی و استرس ناشی از آن در پرندۀ بوجود می آید. این استرس باعث می شود که به یکباره پرندۀ شروع به نوک زدن به پر، تاج، پنجه و مخرج پرندۀ دیگر نماید که ممکن است باعث پارگی پوست، بافتها یا اندامهای پرندۀ دیگر و ایجاد زخم و خون ریزی گردد. شیوع کانیالیسم در تمامی پرندگان خانگی نظیر آنهایی که در قفس، روی بستر در مرغداری و یا در فضای آزاد نگهداری می شوند و یا در بین انواع مختلف پرندگان نظیر جوجه، اردک، بوقلمون، بلدرچین و قرقاول مشاهده می شود. پرندۀ رفتار کانیالیسمی را در شرایط تراکم زیاد گله و محدودیت غذایی نشان می دهد که به شکل تهاجم و حمله به یکدیگر بوده که در نهایت ممکن است سبب آسیب یکدیگر شود. کانیالیسم ممکن است به سرعت در تمام گله شایع شود که در صورت برخورد سریع کنترل شده و از وقوع آن جلوگیری می شود، در غیر این صورت خسارات و هزینه های گزافی را بدنبال خواهد داشت. کانیالیسم بواسطه ایجاد آسیب در بافت عضلانی و بال و پر سبب کاهش ارزش پرندۀ می شود و همچنین تلفات و مرگ و میر بالائی را بدنبال خواهد داشت، بنابراین پیشگیری از کانیالیسم بسیار آسانتر از درمان آن می باشد.

علل کانیالیسم:

کانیالیسم بواسطه ترکیبی از عوامل ژنتیکی و محیطی بوجود می آید، هر چند که علت دقیق آن مشخص نیست اما فاکتورهای مدیریتی و ژنتیکی بسیاری می تواند یک گله را به کانیالیسم مستعد نماید. برخی از این عوامل عبارتند از:

1. ازدحام جمعیت :

تراکم جوجه ها باید بصورت زیر باشد:

2- هفته اول : 1/4 پرنده / فوت مربع (sq/ft)

3-8 هفته : 1/2 پرنده / فوت مربع (sq/ft)

8-16 هفته : 1 پرنده / فوت مربع (sq/ft)

16 هفته به بالا : 1.5 پرنده / فوت مربع (sq/ft)

در پرندگان شکاری این فضا دو برابر می شود. در قرقاول بعد از 12 هفتگی، تراکم 25-30 پرنده / فوت مربع توصیه شده و یا تمهیداتی جهت جلوگیری از نوک زنی انجام می گیرد.

2. دمای بیش از اندازه :

زمانیکه پرندگان در معرض گرما و حرارت نامناسبی قرار می گیرند، بسیار مستعد به کانیالیسم می گردند. می بایست دمای سالن برای پرندگان از تخم خارج شده تا پرندگان مسن تنظیم شود. در هفته اول درجه حرارت سالن باید 95 درجه فارینهایت باشد و هر هفته 5 درجه فارینهایت دما را کاهش داد تا به 70 درجه فارینهایت و یا به دمای محیط برسد.

3. نوردهی بیش از حد :

روشنایی بیش از حد یا زمان طولانی نور دهی باعث ایجاد حالت تهاجمی پرنده نسبت به پرندگان دیگر می شود. هیچگاه نباید از لامپهای سفید بیشتر از 40 وات برای مرغان کرچ استفاده کرد. اگر به دلیل نیاز به گرمای بیشتر، لامپهای بزرگتری مورد نیاز هستند باید از لامپهای قرمز یا مادون قرمز استفاده شود. در پرندگان با سن 12 هفته یا مسن تر می بایست علاوه بر فضای مناسب آبخوریها و دانخوریها، از لامپهای 15 یا 25 وات نیز استفاده نمود. نوردهی برای طیور نباید بیشتر از 16 ساعت در روز باشد. نور ثابت و دائمی نیز می تواند برای پرندگان استرس زا باشد.

4. فقدان آب یا غذا یا کاهش آبخوری و دانخوری :

در صورتیکه پرندگان برای دریافت آب یا غذا مجبور به جنگیدن با یکدیگر گردند و یا اینکه همواره آسیب ببینند، عارضه نوک زدن به یکدیگر در آنها افزایش می یابد. می بایست مطمئن بود که در تمام زمانها فضای آزاد و کافی برای یافتن آب و غذا وجود دارد.

5. جیره نامتعادل :

جیره ای که شامل انرژی بیش از حد و فیبر پایین باشد باعث فعالیت بیش از حد پرنده و حالت تهاجمی آن می گردد و جیره ای با پروتئین کم و کاهش مواد غذایی دیگر مانند متیونین، سدیم و فسفر باعث افزایش نوک زنی پرندگان به یکدیگر می شود. غذا می بایست شامل جیره ای متعادل و متناسب با سن و نژاد پرنده باشد.

6. نگهداری گونه های مختلف با رنگهای متفاوت :

نگهداری پرندگان با سن و نژادهای متفاوت باعث افزایش شیوع نوک زنی در گله می شود. گونه های مختلف پرندگان نباید با یکدیگر پرورش داده شوند. مرغهای پاپر، کاکلی، ریشو، یا مرغهای بدون این خصوصیت نباید در یک مکان پرورش یابند. حس کنجکاوی پرندگان می تواند عاملی برای شروع نوک زنی باشد.

7. تغییرات ناگهانی در محیط یا اعمال مدیریتی :

در صورت نیاز به انتقال پرندگان به محیط جدید، می بایست ابتدا تعدادی از آب خوریها و دان خوریها را همراه با پرندگان به محیط جدید منتقل نمود، چراکه این کار به سازگاری بیشتر پرندگان کمک می کند. زمانیکه بیشتر وسایل بزرگ نظیر آبخوریها و دانخوریها انتقال یابند برای جابجایی وسایل کوچکتر به زمان کمتری نیاز است تا پرندگان سازگاری پیدا کنند.

8. روشنایی لانه یا کمبود فضای آشیانه :

مکان نوردهی نباید نزدیک لانه ها باشد، همچنین یک لانه برای 5 پرنده کافی است. در آشیانه های محدود پرنده قادر به بروز رفتارهای طبیعی خود نیست. در مرغهای تخمگذار نوک زدن به مخرج رفتاری طبیعی می باشد.

9. وجود پرندگان زمین گیر، آسیب دیده یا تلف شده در گله :

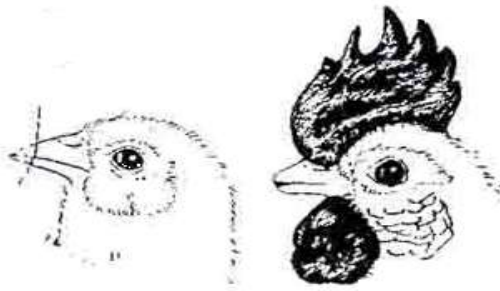
پرندهگان بنا به رفتار جمعی و حس کنجکاویشان به پرندهگان زمین گیر و یا مرده نوک می زنند که ممکن است این رفتار نادرست ناگهان در گله شایع شود.

10. پرندهگان دارای پر کم :

برای پرندهگان کم پر می بایست اقدامات پیشگیرانه بیشتری انجام شود، چراکه کانیاالیسم بیشتر در مرحله رشد پرها در طیور جوان روی می دهد و پرندهگان با پوشش کم که دارای پرهای نازک رشد نیافته برای مدت طولانی تری هستند بیشتر در معرض آسیب وارده ناشی از نوک زنی می باشند، لذا نباید پرندهگان با پوشش پر کم را با پرندهگان دیگر در یک مکان پرورش داد.

پیشگیری:

1. تحریک پرندهگان به تکاپو و فعالیت در محیط آزاد، این کار باعث می شود که پرندهگان مشغول فعالیتی بوده و به عوض نوک زدن به یکدیگر به مواردی مانند خاک، علف و حشرات نوک بزنند و انرژی خود را مصرف نمایند.
 2. فراهم نمودن علوفه تازه در جیره پرندهگان که خود سبب افزایش فیبر جیره شده و در نتیجه سبب انباشته شدن چینه دان آنها و متعاقباً آرام و ارضاء شدن آنها می گردد.
 3. استفاده از وسایل مکانیکی در میان گله های پرخاشگر و مهاجم از قبیل مجسمه (نماد) پرندهگان شکاری.
 4. انجام عملیات نوک چینی در گله های مرغ تخمگذار تجاری که باعث می شود نوک زدن به سایر پرندهگان برای پرنده مشکل شود. نوک چینی جدا کردن $1/3$ قسمت انتهایی نوک به شکل منظم است که باید توسط اشخاص فنی و با تجربه انجام گیرد.
- نوک چینی (در مواردی نوک سوزنی) بمنظور کمک به جلوگیری از بروز پرکنی و کانی بالیسم، در خلال دوره پرورش در گله صورت می گیرد بهترین زمان برای نوک چینی سنین 7-10 روزگی می باشد.
- در مورد نوک چینی توجه به نکات ذیل ضروری می باشد:

1. توصیه می شود 24 ساعت قبل از نوک چینی مکمل ویتامین K بصورت آشامیدنی یا مخلوط در دان بمنظور کمک به جلوگیری از خونریزی زیاد داده شود.
2. قبل از نوک چینی دستگاه نوک چین و تیغه هایش را کنترل کرده و در صورت کندی تیغه ها را عوض نمائید.
3. در زمان نوک چینی بایستی جوجه بطور صحیح در دست شخص نوک چین قرار گیرد. برای این منظور جوجه را طوری در دست گرفته که انگشت شست بر روی پشت و بالای سر جوجه و انگشت سبابه یا اشاره زیر گلوئی جوجه قرار بگیرد.
4. در حدود یک سوم از نوک جوجه (فاصله سر نوک تا سوراخهای بینی) باید چیده و سوزانده شود.
5. دمای تیغه های دستگاه نوک چین باید حدود 650 درجه سانتیگراد (1200 درجه فارنهایت) باشد. در غیر اینصورت استفاده از تیغه سرد باعث قطع ناچور نوک شده که به اصطلاح نوک حالت چله ای یا دندانان ای پیدا می کند. همچنین در صورتیکه دمای تیغه بیش از حد لازم باشد نوک به تیغه چسبیده و با کشیدن نوک از تیغه، نوک آسیب دیده و نوک سوزی بخوبی انجام نمی شود و در بعضی حالات نوک خونریزی می کند.
6. در صورتیکه نوک سوزی بخوبی انجام نشود بایستی از تماس مجدد نوک با نوک سوز خودداری نمود، زیرا این کار باعث آسیب نوک شده و نوک را بصورت آبله ای یا تاول دار در می آورد. جوجه هایی که دارای نوک آبله دار می باشند نمی توانند غذا را بخوبی برداشت نمایند که نتیجتاً باعث کاهش وزن و غیر یکنواختی در گله می شوند.
7. به منظور کاهش استرس پس از نوک چینی حتماً تا چند روز خوراک به صورت آردی (Mash) استفاده شود.

درمان:

از آنجائیکه کانیاالیسم توسط عوامل مختلفی به وجود می آید، ممکن است نتوان علت دقیق شیوع آن را مشخص نمود، با این حال می بایست استرس به عنوان مهمترین عامل در نظر گرفته شود. لذا؛

- عوامل ایجاد کننده کانیاالیسم، کنترل و اصلاح گردد.
- محیط نگهداری با استفاده از لامپهای قرمز تاریکتر گردد.
- پرندگان آسیب دیده و زخمی از گله حذف شوند.
- استفاده از پمادهای جلدی Anti-peak یا Pine tar روی زخم باعث توقف نوک زنی می شود.
- کانیاالیسم نباید به عنوان یک اتفاق فرض شود و می بایست با برنامه ریزی صحیح در کنترل آن کوشید و با این کار از خسارات ناشی از آن جلوگیری و در زمان و هزینه های مالی ناشی از آن صرفه جویی نمود.